

Diminutive forms, gender and relational work in the ideologies of conditional curses among Gabor Roma

Szalai Andrea

research fellow

Research Institute for Linguistics, Hungarian Academy of Sciences, Budapest
szalaia71@gmail.com

keywords: language ideologies, diminutive use, Gabor Roma of Transylvania

Diminutive forms fulfil various pragmatic (Kiefer 2003) and social functions, their use can be interpreted as a strategy of linguistic politeness (Sifianou 1992, Makri-Tsilipikou 2003). In my presentation I analyze the social meaning of diminutive use in the context of Gabor Romani language ideology related to conditional curses. I pay special attention to the gendered aspects of the ideology and the role of diminutive use in facework/relational work (Locher – Watts 2005) in Gabor Romani interaction. The linguistic data analyzed come from my 2-year-long fieldwork carried out in Transylvanian Gabor Roma communities.

Conditional curse (*trušul*) is a frequently used discursive form in the Romani interaction. Although the Romani-related literature mainly attested conditional curses as promises and assertive or commissive oaths, their use is not limited to these speech acts. They can be attached to various assertive, directive, expressive etc. acts. This discursive form fulfils an essential pragmatic role in Romani interaction: it serves for stance marking (Du Bois 2007).

Conditional curses are multipurpose discursive forms. By varying the semantic features of the referent of a curse (e.g. gender, ethnicity, diminutive form or not) the speakers can take stance on the utterance, as well as they do facework/relational work in the interaction positioning themselves and their relation to other participants. In the paper I present a spontaneous (not elicited) metapragmatic discourse on the referent choice of conditional curse. By analyzing that discourse we gain an insight into the process in which the participants discuss the social meanings and norms of diminutive use in conditional curses and build discursive consensus on this issue. I point out that the notions of respect, politeness and appropriateness are ideological concepts constructed in discourse: they are negotiated and legitimized in social interaction. Politeness is not inherent in linguistic forms or speech acts, it depends on social evaluation. When people assess linguistic forms and behaviours in terms of politeness, they often assess the speakers as well (Eelen 1999). This evaluation may also contribute to social differentiation, in other words, it has to do with social and interactional power (Mills 2003).

Du Bois, J. 2007, The stance triangle. In R. Englebretson ed., *Stancetaking in discourse: Subjectivity, evaluation, interaction*. Amsterdam: John Benjamins. 139–182.

Eelen, G. 1999, Politeness and ideology: A critical review. *Pragmatics* 9(1): 163–173.

Kiefer, F. 2003, Morfopragmatikai jelenségek a magyarban. In Németh T., E.–Bibok K. eds, *Tanulmányok a pragmatika köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XX*: 107–128.

Locher, M. A.–Watts, R. J. 2005, Politeness theory and relational work. *Journal of Politeness Research* 1: 9–33.

Makri-Tsilipikou, M. 2003, Greek diminutive use problematized: gender, culture and common sense. *Discourse and Society* 14(6): 699–726.

Mills, S. 2003, *Gender and Politeness*. Cambridge: Cambridge University Press.

Diminutív formák, társadalmi nem és kapcsolati munka a gábor romák átokhasználattal kapcsolatos nyelvi ideológiájában

Szalai Andrea

tudományos munkatárs
MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest
szalaia71@gmail.com

kulcsszavak: nyelvi ideológiák, diminutív-használat, gábor romák

A kicsinyítést kifejező nyelvi formáknak számos különféle pragmatikai (Kiefer 2003) és társas funkciója lehet, használatuk értelmezhető nyelvi udvariassági stratégiaként is (Sifianou 1992, Makri-Tsilipikou 2003). Az előadás során a diminutív-használat társadalmi jelentését erdélyi gábor roma közösségek feltételesátok-használattal kapcsolatos nyelvi ideológiájának kontextusában elemzem. Elsősorban a társas, arcunkával/kapcsolati munkával (Locher – Watts 2005) összefüggő értelmezésekre és az ideológia gender-aspektusaira fordítok figyelmet. (A vizsgált nyelvi adatok erdélyi gábor roma közösségekben végzett, két éves terepmunka során kerültek rögzítésre.)

A feltételes átkok (*trușula*) gyakori diszkurzív formák a romani interakcióban. A szakirodalom elsősorban az asszertív vagy elkötelező eskü és ígéret beszédaktusának kivitelezésére szolgáló stratégiaként említi a feltételes átkokat. Előfordulásuk azonban nem korlátozódik az említett beszédaktusokra. Elsődleges pragmatikai szerepük nem bizonyos beszédaktusok kivitelezése, hanem a viszonyulásjelzés (Du Bois 2007).

A feltételes átkok multifunkcionális diszkurzív formák. Az átokformula referensének szemantikai jegyeit (pl. nem, etnicitás, diminutív forma) variálva a beszélő nemcsak a megnyilatkozáshoz való viszonyát jelezheti, hanem társas képére és a résztvevőkhöz való viszonyára vonatkozó üzeneteket is közvetíthet. Az előadás bemutat egy spontán metapragmatikai diskurzust, amelynek tárgya a *trușul*-referens nyelvi formájának megválasztása. A diskurzus elemzése abba a folyamatba enged bepillantást, ahogyan a résztvevők megvitatják a diminutív-használat társadalmi jelentését és normáit, és diszkurzív konszenzust alakítanak ki arról. Rámutat arra, hogy a helyénvalóság, az udvariasság, a tisztelet fogalma ideológiai és diszkurzív konstrukció: a társas interakcióban zajló egyezkedés során jön létre és nyer legitimitást. Az udvariasság tehát nem egyes nyelvi formák vagy beszédaktusok inherens tulajdonsága, hanem értékelés függvénye. Mivel az értékelés rendszerint nem pusztán nyelvi formákra és viselkedésekre, hanem a beszélőkre is vonatkozik (Eelen 1999), társadalmi különbségek létrehozásához is hozzájárul, azaz hatalmi dimenzióval is rendelkezik (Mills 2003).

Du Bois, J. 2007, The stance triangle. In R. Englebretson (szerk.), *Stancetaking in discourse: Subjectivity, evaluation, interaction*. Amsterdam: John Benjamins. 139–182.

Eelen, G. 1999, Politeness and ideology: A critical review. *Pragmatics* 9(1): 163–173.

Kiefer, F. 2003, Morfopragmatikai jelenségek a magyarban. In Németh T., E.–Bibok K. szerk., *Tanulmányok a pragmatika köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XX*: 107–128.

Locher, M. A.–Watts, R. J. 2005, Politeness theory and relational work. *Journal of Politeness Research* 1: 9–33.

Makri-Tsilipikou, M. 2003, Greek diminutive use problematized: gender, culture and common sense. *Discourse and Society* 14(6): 699–726.

Mills, S. 2003, *Gender and Politeness*. Cambridge: Cambridge University Press.